

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

INFORMĀCIJA PAR ATBALSTA PERSONAS PAKALPOJUMA IZMĒĢINĀJUMPROJEKTU

Iepirkums Nr.LRLM2017/28-3-03/01ESF "Atbalsta personas pakalpojuma apraksta, organizēšanas un finansēšanas kārtības izstrāde, atbalsta personas pakalpojuma izmēģinājumuprojekta īstenošana un izmēģinājumuprojekta rezultātu izvērtējums" tiek izstrādāts Darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 9.2.2. specifiskā atbalsta mērķa “Palielināt kvalitatīvu institucionālai aprūpei alternatīvu sociālo pakalpojumu dzīvesvietā un ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu pieejamību personām ar invaliditāti un bērniem” 9.2.2.2. pasākuma “Sociālo pakalpojumu atbalsta sistēmas pilnveide” projekta “Sociālo pakalpojumu atbalsta sistēmas pilnveide” ietvaros, kā arī Eiropas Savienības stratēģijā „Eiropa 2020”, Nacionālajā attīstības plānā 2014.-2020. gadam un „Sociālo pakalpojumu attīstības pamatnostādņēs 2014.–2020. gadam” izvirzīto mērķu un noteikto prioritāšu sasniegšanai

Pasūtītājs: Labklājības ministrija

Izpildītājs: Biedrība “Resursu centrs cilvēkiem ar garīgiem traucējumiem ”ZELDA””

Izmantoto terminu skaidrojums

Atbalstītā lēmumu pieņemšana – atbalstītā lēmumu pieņemšana ir personisks lēmumu pieņemšanas process, kurā persona ar grūtībām lēmumu pieņemšanā tiek atbalstīta, lai attīstītu savas spējas pašai pieņemt lēmumus, ciktāl tas ir iespējams. Lēmumu pieņemšanas procesā prioritāte tiek dota personas gribai un izvēlei. Tas ir personai tiek sniegta nepieciešamā informācija un palīdzība, lai persona pati varētu pieņemt lēmumus par savu dzīvi, veselības un sociālo aprūpi, finansēm un īpašumiem.

Atbalstītajai lēmumu pieņemšanai jābūt uz personu vērstai, ar personai piemērotu atbalsta veidu un apjomu. Atbalstītā lēmumu pieņemšana ir brīvprātīga un to nevar nevienam uzspiest, turklāt atbalsta personas un atbalstāmās personas attiecībās ir jāpastāv uzticībai. Atbalstītā lēmumu pieņemšana var būt pilnībā neformāla, kur atbalstu sniedz t.s. dabiskie atbalsta sniedzēji (tuvinieki, draugi), vai formāla, kur atbalsta persona tiek iecelta ar tiesas vai citas attiecīgas iestādes starpniecību.

Atbalstāmā persona – atbalsta personas pakalpojuma saņēmējs.

Uz personu vērstās domāšanas un plānošanas pieeja cenšas izvairīties runāt par cilvēkiem valodā, kura:

- cilvēkus padara atšķirīgus no mums;
- cilvēkus padara par procesa objektiem, nevis dalībniekiem;
- mazina cilvēku vērtību vai viņu paveikto, vai atsaucas par cilvēkiem kā objektiem.¹

Tāpēc atbalsta personas pakalpojuma saņēmēji tiek definēti kā “atbalstāmās personas” pretēji tradicionāli lietotajam terminam “klients”.

Atbalsta personas pakalpojuma sniedzējs/atbalsta persona – ir persona, kas palīdz atbalstāmajai personai plānot un pašai pieņemt lēmumus par savu dzīvi.

Uz personu vērstā domāšana un plānošana – ir strukturētu metožu kopums, kas paredzēts atbalsta sniedzējiem, lai palīdzētu nodrošināt dzīves kvalitāti no atbalstāmās personas perspektīvas – lai plānotu kopā ar personu, nevis personas vietā. Šīs metodes var tikt izmantotas, lai palīdzētu personai domāt par to, kas šobrīd ir svarīgs personas dzīvē un ko persona vēlas sasniegt nākotnē. Plānojot tiek veidots personas atbalsta tīkls, ietverot visus cilvēkus, kas personas dzīvē ir nozīmīgi. Šī metode skata personu kā vienu veselumu un nefokusējas uz medicīnisko vai funkcionālo modeli, kuri „izlabo to, kas ir “nepareizs”. Tas ir veids, kā atklāt, aprakstīt un nodrošināt tādu dzīvi, kādu vēlas atbalstāmā persona, nevis personas ģimenes locekļi vai sociālo pakalpojumu sniedzēji.² Atbalstītās lemtspējas modelī uz personu vērstā pieeja palīdz noskaidrot atbalsta sniegšanas jomas un ar attiecīgo uz personu vērstās plānošanas metožu palīdzību kopā ar personu un viņas atbalsta loku tiek sagatavots individuālais atbalsta plāns.

---

¹ Michael Smull, The Importance of Language – Part 1, Support Development Associates, January 2012, p.2, <http://sdaus.com/final/wp-content/uploads/importance-of-langauge-part-1-with-footnote.pdf>

² I.Leimane-Veldmeijere, A.Mazapša, A.Pavlovska, S.Skirmante, Rokasgrāmata: Pirmie soļi atbalstītās lemtspējas ieviešanā Latvijā, Rīga: RC ZELDA, 2016. gada aprīlis, 3. lpp., http://zelda.org.lv/wp-content/uploads/ZELDA_LV_.pdf

I. Atbalsta personas pakalpojuma definīcija mērķis un uzdevumi

Definīcija

Atbalsta personas pakalpojums ir personai ar garīga rakstura traucējumiem sniegts atbalsts lēmumu pieņemšanā, lai palīdzētu tai vienlīdzīgi ar citiem īstenot savu tiesībspēju un rīcībspēju. Atbalsts lēmumu pieņemšanā ļauj atbalstāmajai personai pašai pieņemt sev nozīmīgus lēmumus, palīdz paplašināt savu dabisko atbalsta loku, palīdz pilnveidot spējas pārstāvēt sevi un aizsargāt savas intereses, kā arī paplašina atbalstāmās personas zināšanas un izpratni par savām tiesībām.

Mērķis

Atbalsta personas pakalpojuma mērķis ir nodrošināt atbalstāmās personas cilvēktiesību ievērošanu, ieviešot atbalstāmās personas rīcībspējas ierobežošanai alternatīvu tiesību un interešu aizsardzības mehānismu – atbalstīto lemtspēju, tādējādi ieviešot praksē ANO Konvencijā ietvertās garantijas uz vienlīdzīgu tiesībspējas un rīcībspējas īstenošanu un patstāvīgu dzīvi sabiedrībā, nodrošinot atbalstāmajai personai vienlīdzīgas tiesības pieņemt sev nozīmīgus lēmumus, un to, ka šie lēmumi tiek ņemti vērā.

Uzdevumi

Atbalsta personas pakalpojuma uzdevumi ir nodrošināt:

- atbalstāmajai personai iespēju paust savu gribu, izvēli, plānot un pašai pieņemt lēmumus par savu dzīvi, veselības un sociālo aprūpi, finansēm un īpašumiem;
- atbalstāmās personas lemtspējas īstenošanu;
- atbalstāmajai personai iespēju pieprasīt informāciju un saņemt skaidrojumu;
- atbalstāmās personas gribas, izvēles un lēmumu skaidrojumu trešajām pusēm;
- atbalstāmās personas tiesības uz atbilstošām garantijām attiecībā par iekļaušanos personas dzīvē, tai skaitā, garantijās jāietver aizsardzība no ļaunprātīgas izmantošanas un pārmērīgas ietekmes.

Atbalsta personas pakalpojums sevī ietver gan uzticības pilnu attiecību veidošanu starp atbalsta personu un atbalstāmo personu, gan nepieciešamā atbalsta jomu un atbalsta sniegšanas intensitātes noteikšanu, gan atbalsta sniegšanu lēmumu pieņemšanā. Atbalsta personas pakalpojums tiek sniegts, izmantojot uz personu vērsto domāšanas un plānošanas pieeju.

II. Atbalsta jomas un intensitāte

Izmēģinājumprojektā atbalsta personas pakalpojuma ietvaros atbalstāmajām personām sniedzams atbalsts **šādās jomās:**

1) Juridiskā palīdzība:

- atbalsta sniegšana atbalstāmajai personai, lai tā precīzāk izprastu savas tiesības un pienākumus, nodrošinot informētu lēmuma pieņemšanu. Īpaši svarīgi tas ir jautājumos par saistību uzņemšanos vai nepieciešamību vērsties valsts un pašvaldības iestādēs;
- tādu lēmumu tiesisko seku izskaidrošana, kas rada saistības pret trešajām personām;

- ar rīcībspējas ierobežojumu pārskatīšanu un atjaunošanu saistītie jautājumi, kas ietver dokumentu sagatavošanu tiesai un nepieciešamības gadījumā pārstāvības nodrošināšanu tiesā;
  - atbalsta sniegšana tiesību un interešu pārstāvībā valsts un pašvaldību iestādēs, tajā skaitā, attiecībā uz pieeju sociālajiem pakalpojumiem un ar dzīvesvietu saistītiem jautājumiem;
  - juridiskā palīdzība administratīvo aktu, citu valsts un pašvaldību iestāžu lēmumu un tiesas nolēmumu pārsūdzēšanā;
  - atbalsta sniegšana atbalstāmajai personai, ja tā, cietusi no noziedzīga nodarījuma, vai pati izdarījusi administratīvu pārkāpumu vai noziedzīgu nodarījumu;
  - u.c..
- 2) Finanšu joma, (t.sk., budžeta plānošana un īpašumu pārvaldīšanas jautājumi):
- iknedēļas vai ikmēneša budžeta plānošana (atkarībā no atbalstāmai personai nepieciešamā atbalsta intensitātes);
  - atbalsta sniegšana lēmumu pieņemšanā par nepieciešamajiem pirkumiem;
  - principiem, kādus ņemt vērā, izvēloties nepieciešamo pirkumu vai produktu (īpaši tas attiecas uz lielākiem pirkumiem, kā arī kredītsaistību uzņemšanos);
  - u.c..
- 3) Ikdienas dzīves prasmju apgūšana un attīstība:
- atbalsts lēmumu pieņemšanā attiecībā uz pašreizējās prasmju attīstīšanu;
  - atbalsts lēmumu pieņemšanā attiecībā uz pašaprūpes prasmju attīstīšanu, kas saistīta ar personīgo un apkārtējās vides higiēnu;
  - atbalsts lēmumu pieņemšanā izglītības iegūšanā, palīdzot nokārtot nepieciešamos dokumentus un palīdzot izvēlēties izglītības veidu, izglītības iestādi un profesiju;
  - atbalsts lēmumu pieņemšanā nodarbinātības jautājumu risināšanā, sniedzot atbalstu ne tikai profesijas izvēlē, bet arī atbalstot atbalstāmo personu pārrunās ar Nodarbinātības valsts aģentūras darbiniekiem, potenciālo darba devēju un darba kolēģiem (ja tas nepieciešams, lai pilnveidotu komunikācijas un saskarsmes prasmes);
  - atbalsts lēmumu pieņemšanā, palīdzot attīstīt komunikācijas prasmes, kas ietver:
    - atbalstu komunikācijā ar ģimenes locekļiem;
    - drošas komunikācijas ar sabiedrību apgūšanu;
    - konfliktu risināšanas pamati un prasmju apgūšana;
  - u.c..
- 4) Veselības aprūpes joma (līdz ārsta kabinetam):
- atbalsta sniegšana lēmumu pieņemšanā nepieciešamo medicīnisko pakalpojumu izvēlē un piekļuvē;
  - atbalsta sniegšana lēmumu pieņemšanā, atbalstāmajai personai komunicējot ar veselības aprūpes speciālistiem, piemēram, līdzdalība (tikai ar atbalstāmās personas un ārsta piekrišanu) ārsta konsultācijas laikā, lai varētu precīzāk izskaidrot ārsta sniegto informāciju, līdzdalība (tikai ar atbalstāmās personas un pakalpojuma sniedzēja piekrišanu) veicamo izmeklējumu vai rehabilitācijas

pakalpojumu sniegšanas laikā, lai varētu izskaidrot dotās instrukcijas, procedūru nepieciešamību un palīdzētu pieņemt atbilstošu lēmumu;

- u.c..

5) Sociālās aprūpes joma:

- atbalsts lēmumu pieņemšanā, lai saņemtu sociālos pakalpojumus:
  - palīdzēt atbalstāmajai personai novērtēt savas stiprās puses un vajadzības (lai izprastu, kur atbalstāmajai personai ir vajadzīgi profesionālu sniegti sociālie pakalpojumi un kur atbalstāmā persona spēj tikt galā patstāvīgi vai ar tuvinieku vai draugu atbalstu);
  - izskaidrot sociālo pakalpojumu pieejamību;
  - palīdzēt komunikācijā ar sociālo dienestu;
- atbalstāmas personas motivēšana izmantot esošos sociālos pakalpojumus savu sociālo problēmu risināšanai, lai atbalstāmā persona varētu pilnvērtīgi piedalīties šo pakalpojumu īstenošanā;
- atbalsts lēmumu pieņemšanā saistībā ar individuālo budžetu un sociālo pakalpojumu organizēšanu, (t. sk., plānošanu, vajadzību novērtēšanu, plāna sastādīšanu un novērtēšanu);
- u.c..

6) Atbalsta loka veidošana:

- hobiju un interešu noskaidrošana;
- atbalsta sniegšana jaunu draugu un paziņu meklēšanā, palīdzot atrast interešu izglītības un brīvā laika pavadīšanas iespējas;
- komunikācijas prasmju attīstīšana;
- u.c..

Izmēģinājumu projektā tiks izmantoti 3 atbalsta intensitātes līmeņi:

- 1. līmenis – minimālā atbalsta intensitāte – līdz 6 stundām mēnesī, ar iespēju īpašās situācijās izmantot papildus 10 atbalsta stundas mēnesī;
- 2. līmenis – vidēja atbalsta intensitāte – līdz 16 stundām mēnesī, ar iespēju īpašās situācijās izmantot papildu 10 atbalsta stundas mēnesī;
- 3. līmenis – maksimālā atbalsta intensitāte – līdz 30 stundām mēnesī, ar iespēju īpašās situācijās izmantot papildus 10 atbalsta stundas mēnesī.

III. Atbalsta persona pakalpojuma izmēģinājumu projekts

Atbalsta personas pakalpojuma izmēģinājumu projekta mērķis ir aprobēt izstrādāto atbalsta personas pakalpojuma ieviešanas mehānismu atbilstoši izstrādātajam atbalsta personas pakalpojuma aprakstam, organizēšanas un finansēšanas kārtībai.

Izmēģinājumu projekts tiks īstenots laika posmā no 2017. gada 1. decembra līdz 2019. gada 30. novembrim, nodrošinot atbalsta personas pakalpojumu vismaz 330 pilngadīgām personām ar smagiem un ļoti smagiem GRT (I un II invaliditātes grupa).

Lai noteiktu katrā plānošanas reģionā atbalstāmo personu un atbalsta personu skaitu, tika izmantoti VDEĀVK 2016. gada statistikas dati par pilngadīgu personu skaitu ar

GRT (I vai II invaliditātes grupa), katrā plānošanas reģionā un to procentuālo attiecību pret kopējo pilngadīgu personu ar GRT skaitu (skatīt 1. tabulu).

1. tabula

Pilngadīgu personu ar GRT (I un II invaliditātes grupa) skaits 2016. gadā sadalījumā pa plānošanas reģioniem

Plānošanas reģions	Pilngadīgu personu ar GRT skaits (I un II invaliditātes grupa)	Procentuāli no kopējā skaita
Rīgas plānošanas reģions	8808	42 %
Kurzemes plānošanas reģions	2826	13 %
Zemgales plānošanas reģions	2893	14 %
Vidzemes plānošanas reģions	2931	14 %
Latgales plānošanas reģions	3696	17 %
Kopā	21154	100

Avots: VDEĀVK dati³

Pamatojoties uz VDEĀVK datiem, tika aprēķināts izmēģinājumu projektā iesaistāmās mērķa grupas personu skaits katrā plānošanas reģionā proporcionāli kopējam atbalstāmo personu skaitam⁴. Savukārt, aprēķinot nepieciešamo atbalsta personu skaitu katrā plānošanas reģionā, tika ņemts vērā, ka viena atbalsta persona var sniegt atbalstu vienlaicīgi vidēji 15 atbalstāmām personām⁵ (skatīt 2. tabulu).

Atbalstāmo personu un atbalsta personu skaits izmēģinājumu projektā sadalījumā pa plānošanas reģioniem

Plānošanas reģions	Atbalstāmo personu skaits	Atbalsta personu skaits
Rīgas plānošanas reģions	139	9
Kurzemes plānošanas reģions	43	3
Zemgales plānošanas reģions	46	3
Vidzemes plānošanas reģions	46	3
Latgales plānošanas reģions	56	4
Kopā	330	22

Ņemot vērā iepriekš minēto, ir ielānots, ka izmēģinājumu projektā Rīgas plānošanas reģionā strādās 9 atbalsta personas un sniegs atbalsta personas pakalpojumu 138 atbalstāmajām personām, Kurzemes plānošanas reģionā – 3 atbalsta personas un 43 atbalstāmās personas, Zemgales plānošanas reģionā – 3 atbalsta personas un 46 atbalstāmās personas, Vidzemes plānošanas reģionā 3 atbalsta personas un 46

³ VDEĀVK 2016. gada dati – VDEĀVK 2016. gada publiskais pārskats, Rīga, 2017. 44.-47. lpp. Pieejams: http://www.vdeavk.gov.lv/wp-content/uploads/2014/09/Parskats_2016_2.puse-PIELIKUMI_www.pdf

⁴ Piemēram, $330 \cdot 14\% = 46$ atbalstāmās personas Vidzemes plānošanas reģionā.

⁵ Piemēram, $139/15 = 9$ atbalsta personas Rīgas plānošanas reģionā.

atbalstāmās personas un Latgales plānošanas reģionā – 4 atbalsta personas un 56 atbalstāmās personas.

IV. Prasības personām, kuras var saņemt atbalsta personas pakalpojumu: izmēģinājumprojektā izvirzītie kritēriji

Kritēriji:

- personas statuss:
  - vai persona ir Latvijas Republikas pilsonis vai nepilsonis,
  - ārzemnieks, kuram izsniegta pastāvīgās uzturēšanās atļauja, vai piešķirts Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statuss Latvijas Republikā;
  - Eiropas Savienības dalībvalsts, Eiropas Ekonomiskās zonas valsts vai Šveices Konfederācijas pilsonis, kuram ir pastāvīgās uzturēšanās tiesības, ir uzturējies Latvijas Republikā vismaz trīs mēnešus vai sešus mēnešus, ja mērķis ir bijis darba tiesisko attiecību nodibināšana Latvijas Republikā.

- dzīvesvieta – pakalpojums tiks nodrošināts tikai tām personām, kuras šobrīd dzīvo sabiedrībā. Personām, kuras atrodas ilgstošas sociālās aprūpes un rehabilitācijas institūcijās, pakalpojums netiks nodrošināts.

- pilngadība

- smaga vai ļoti smaga invaliditāte (II vai I invaliditātes grupa)

- garīga rakstura traucējumu esamība

- pastāv traucējumu radītie šķēršļi

- persona vērsta uz sadarbību

V. Atbalstāmās personas un atbalsta personas tiesības un pienākumi

Atbalstāmās personas tiesības un pienākumi:

1) atbalstāmajai personai ir tiesības:

- saņemt nepieciešamo atbalstu lēmuma pieņemšanā;
- saņemt informāciju, kas nepieciešama lēmumu pieņemšanai, sev saprotamā veidā un valodā;
- uz atbalsta personas atzīšanu attiecībās ar trešajām personām;
- patstāvīgi pieņemt lēmumu, tajā skaitā tādu lēmumu, kuram citi nepiekrīt;
- mainīt savu pieņemto lēmumu jebkurā brīdī;
- uz vēlmju un izdarīto izvēļu respektēšanu;
- atteikties no atbalsta saņemšanas.

2) atbalstāmajai personai ir pienākums:

- sadarboties ar atbalsta sniedzēju;
- izturēties pret atbalsta sniedzēju ar cieņu;
- neapdraudēt atbalsta sniedzēja veselību vai dzīvību.

Atbalsta personas tiesības un pienākumi:

- 1) atbalsta personai ir tiesības pārtraukt atbalsta sniegšanu:
  - ja atbalstāmā persona izturas pret atbalsta sniedzēju necienīgi vai aizskaroši;
  - apdraud atbalsta sniedzēja veselību vai dzīvību;
  - veic noziedzīgas darbības.
- 2) atbalsta personai ir pienākums:
  - noskaidrot atbalstāmās personas vēlmes;
  - nodrošināt lēmuma pieņemšanai nepieciešamo informāciju un sniegt to atbalstāmajai personai saprotamā veidā un valodā;
  - sniegt nepieciešamo atbalstu, lai atbalstāmā persona varētu paust savu gribu un izdarīt patstāvīgu izvēli;
  - censties nodrošināt, ka atbalstāmās personas izvēle tiek īstenota;
  - ievērot konfidencialitāti un personas datu (arī sensitīvo datu) aizsardzības principus, sniedzot informāciju trešajām personām, tajā skaitā, bet ne tikai - valsts un pašvaldību iestādēm, tiesībsargājošām iestādēm, medicīnas iestādēm, atbalstāmās personas tuviniekiem un citām personām;
  - ievērot atbalstāmās personas autonomiju lēmumu pieņemšanā;
  - respektēt atbalstāmās personas vēlmes un izdarītās izvēles;
  - informēt reģionālo koordinātoru vai projekta vadītāju;
    - ✓ ja starp atbalsta personu un atbalstāmo personu pastāv interešu konflikts;
    - ✓ ja atbalsta sniegšana kļuvusi neiespējama;
    - ✓ ja atbalstāmā persona nav sasniedzama.

VI. Kārtība, kādā piešķir atbalsta personas pakalpojumu

Īstenojot izmēģinājumuprojektu:

- potenciālā atbalstāmā persona pati var vērsties pie pakalpojuma administratora – biedrības – RC ZELDA. Pakalpojuma administratora uzdevums ir skaidrot potenciālajai atbalstāmajai personai atbalsta personas pakalpojuma saturu un saņemšanas iespējas, skaidrojot, kādu atbalstu atbalstāmā persona var saņemt no profesionālās atbalsta personas un iepazīstinot ar līgumu, kas tiek parakstīts starp atbalsta personu un atbalstāmo personu. Ja potenciālā atbalstāmā persona izsaka vēlēšanos saņemt atbalsta personas pakalpojumu, pakalpojuma administrators aicina potenciālo atbalstāmo personu uzrakstīt iesniegumu, kurā tiek lūgts piešķirt atbalsta personas pakalpojumu;
- potenciālā atbalstāmā persona pati var vērsties savas pašvaldības sociālajā dienestā, vai sociālais darbinieks informē potenciālo atbalstāmo personu par atbalsta personas pakalpojumu un iespēju saņemt palīdzību no profesionālās atbalsta personas. Ja potenciālā atbalstāmā persona vēlas saņemt atbalsta personas pakalpojumu, sociālais darbinieks iesaka potenciālajai atbalstāmajai personai vērsties pie pakalpojuma administratora, lai uzzinātu par iespējām saņemt atbalsta personas pakalpojumu;
- bāriņtiesa var informēt savā redzeslokā esošās potenciālās atbalstāmās personas, kurām varētu būt nepieciešams atbalsta personas pakalpojums un ieteikt vērsties pie pakalpojuma administratora, lai uzzinātu par iespējām saņemt atbalsta personas pakalpojumu;

- NVO, kuras pārstāv personu ar invaliditāti tiesības un intereses, var informēt savus biedrus un savā redzeslokā esošās potenciālās atbalstāmās personas, un ieteikt vērsties pie pakalpojuma administratora, lai uzzinātu par iespējām saņemt atbalsta personas pakalpojumu;
- ambulatorie garīgās veselības aprūpes centri var informēt savus klientus, kuriem būtu nepieciešams atbalsta personas pakalpojums, par šādu pakalpojumu un iesaka vērsties pie pakalpojuma administratora, lai uzzinātu par iespējām saņemt atbalsta personas pakalpojumu.

Visos iepriekšminētajos gadījumos, kad potenciālā atbalstāmā persona, pēc citu iestāžu ieteikuma, vērsusies pie pakalpojuma administratora, pakalpojuma administrators izskaidro potenciālajai atbalstāmajai personai atbalsta personas pakalpojuma saturu un nodrošināšanas iespējas, izskaidrojot, kādu atbalstu atbalstāmā persona var saņemt no profesionālās atbalsta personas, kā arī iepazīstinot ar līgumu, kas tiek parakstīts starp atbalsta personu un atbalstāmo personu. Ja potenciālā atbalstāmā persona izsaka vēlēšanos saņemt atbalsta personas pakalpojumu, pakalpojuma administrators aicina potenciālo atbalstāmo personu uzrakstīt iesniegumu, kurā tiek lūgts piešķirt atbalsta personas pakalpojumu

1.1. Iesniegums atbalsta personas pakalpojuma piešķiršanai

- 1) Potenciālā atbalstāmā persona, kura vēlas saņemt atbalsta personas pakalpojumu, iesniedz iesniegumu projekta vadītājam, lūdzot piešķirt atbalsta personas pakalpojumu.
- 2) Iesniegumā norāda šādas ziņas - potenciālās atbalstāmās personas:
  - vārdu, uzvārdu;
  - deklarētās dzīvesvietas adresi;
  - faktiskās dzīvesvietas adresi;
  - tālruņa numuru.
- 3) Iesniegumā, par atbalsta personas pakalpojuma piešķiršanu, potenciālajai atbalstāmajai personai vēlams norādīt motivāciju, kādēļ tā vēlas saņemt pakalpojumu. Motivācijas norādīšana nav obligāta.
- 4) Iesniegumam jāpievieno šādu dokumentu kopijas:
  - invaliditātes apliecības kopija;
  - izziņas no psihiatra par garīga rakstura traucējumu esamību kopiju.
 Kopiju apliecināšanai jāuzrāda dokumentu oriģināli, vai kopijām jābūt noformētām atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām prasībām, kuru pareizību apliecinājis dokumenta autors vai notārs.

1.2. Iesnieguma izvērtēšanas pirmais posms

- 1) Projekta vadītājs nodod iesniegumu izvērtēšanai attiecīgajam reģionālajam koordinātoram, kura pārraudzītajā teritorijā atrodas potenciālās atbalstāmās personas deklarētā dzīvesvieta.
- 2) Reģionālais koordinātors izvērtē, vai iesniegums atbilst kvalificējošajiem kritērijiem:
  - potenciālās atbalstāmās personas statuss;
  - potenciālā atbalstāmā persona nedzīvo ilgstošas sociālās aprūpes un rehabilitācijas institūcijā;

- potenciālā atbalstāmā persona ir pilngadīga;
  - potenciālajai atbalstāmajai personai ir noteikta I vai II invaliditātes grupa;
  - potenciālajai atbalstāmajai personai ir garīga rakstura traucējumi.
- 3) Ja, izvērtējot iesniegumu, reģionālais koordinators konstatē, ka tajā nav norādīta visa 1.1.2. apakšpunktā minētā informācija vai nav pievienoti visi 1.1.4. apakšpunktā minētie dokumenti, tad:
- reģionālais koordinators to piefiksē uz potenciālās atbalstāmās personas iesnieguma rezolūcijas veidā;
  - par trūkumiem iesniegumā informē potenciālo atbalstāmo personu, zvanot uz iesniegumā norādīto tālruņa numuru;
  - potenciālajai atbalstāmajai personai 10 darba dienu laikā jānovērš iesniegumā konstatētie trūkumi.
- 4) Ja potenciālā atbalstāmā persona noteiktajā termiņā nav novērsusi konstatētos trūkumus vai iesniegums neatbilst 1.2.2. apakšpunktā minētajiem kvalificējošajiem kritērijiem:
- reģionālais koordinators par to informē projekta vadītāju, rezolūcijas veidā uz iesnieguma;
  - projekta vadītājs pieņem lēmumu par atteikumu sniegt atbalsta personas pakalpojumu.
- 5) Ja reģionālais koordinators konstatē, ka iesniegums atbilst 1.2.2. apakšpunktā norādītajiem kvalificējošajiem kritērijiem, tad viņš:
- veic atzīmi uz potenciālās atbalstāmās personas iesnieguma rezolūcijas veidā;
  - informē projekta vadītāju par iesnieguma izskatīšanas rezultātiem;
  - piesaista reģionā pieejamo atbalsta personu iesnieguma izvērtēšanai otrā posma veikšanai.

1.3. Iesnieguma izvērtēšanas otrais posms

- 1) Atbalsta persona sazinās ar potenciālo atbalstāmo personu pa iesniegumā norādīto tālruni un vienojas par tikšanās laiku atbalsta plāna sastādīšanai.
- 2) Atbalsta persona tikšanās laikā, izmantojot uz personu vērstās domāšanas un plānošanas metodes, izvērtē:
  - jomas, kurās potenciālajai atbalstāmajai personai nepieciešams atbalsts;
  - atbalsta apjomu un atbalsta intensitāti;
  - vai potenciālā atbalstāmā persona ir vērsta uz sadarbību.
- 3) Ja vienas tikšanās laikā nav iespējams iegūt visu nepieciešamo informāciju atbalsta plāna sastādīšanai, atbalsta persona var vienoties par papildus tikšanās reizēm.
- 4) Gadījumā, ja atbalsta persona konstatē, ka potenciālā atbalstāmā persona neatbilst kvalitatīvajiem kritērijiem⁶ un tai nav nepieciešams atbalsts lēmumu

---

⁶ Visi kritēriji sadalīti divās grupās – kvalificējošie, proti, tie, kas dod tiesības saņemt atbalsta personas pakalpojumu, un kvalitatīvie, kas ir vērsti uz atbalstāmās personas motivācijas un vajadzību izvērtējumu. Pirmajā posmā tiek vērtēti kvalificējošie kritēriji, savukārt otrajā posmā, sastādot atbalsta plānu, iespējams noskaidrot, vai izpildās kvalitatīvie kritēriji.

- pieņemšanā, atbalsta persona raksta ziņojumu projekta vadītājam, par to informējot reģionālo koordinatoru.
- 5) Ziņojumā atbalsta persona norāda iemeslus, kādēļ potenciālā atbalstāmā persona neatbilst kvalificējošajiem kritērijiem un kādēļ potenciālajai atbalstāmajai personai nav nepieciešams atbalsts lēmumu pieņemšanā.
  - 6) Projekta vadītājs pieņem lēmumu par atteikumu sniegt atbalsta personas pakalpojumu.
  - 7) Gadījumā, ja atbalsta persona konstatē, ka potenciālā atbalstāmā persona atbilst kvalitatīvajiem kritērijiem un tai ir nepieciešams atbalsts lēmumu pieņemšanā, atbalsta persona:
    - sastāda potenciālās atbalstāmās personas atbalsta plānu;
    - saglabā atbalsta plānu datu mākonī;
    - nosūtot e-pasta vēstuli, informē par to reģionālo koordinatoru;
    - reģionālais koordinators, pārskata sastādīto atbalsta plānu un, ja nepieciešams, var lūgt precizēt sastādīto atbalsta plānu;
    - reģionālais koordinators, nosūtot e-pasta vēstuli, informē projekta vadītāju par sastādīto atbalsta plānu;
    - projekta vadītājs pieņem lēmumu par atbalsta personas pakalpojuma piešķiršanu potenciālajai atbalstāmajai personai.

Atbalsta personas pakalpojuma sniedzēju kontaktinformācija:

Biedrība “Resursu centrs cilvēkiem ar garīgiem traucējumiem “ZELDA”

Adrese: Mārupes iela 4-31, Rīga, LV-1002

Tel: 677442828

<http://www.zelda.org.lv>

zelda@zelda.org.lv

Izmēģinājumu projekta vadītāja, RC ZELDA direktore – Ieva Leimane-Veldmeijere,
tel: 67442828; 29717574, e-pasts: ieva@zelda.org.lv

Rīgas plānošanas reģiona reģionālais koordinators – Ingūna Krātiņa, tel: 67442828;
25133788, e-pasts: inguna@zelda.org.lv

Kurzemes un Zemgales plānošanas reģionu reģionālais koordinators – Aleksandra Pavlovska, tel: 25133824, e-pasts: aleksandra@zelda.org.lv

Vidzemes un Latgales plānošanas reģionu reģionālais koordinators – Tamāra Zaiceva,
tel: 27650303, e-pasts: tamara@zelda.org.lv